

بررسی تغییرات سطح تراز آب در پلایای میقان با استفاده از کانی‌های

تبخیری

لیلا عبدی^{*}، کارشناسی ارشد رسوب‌شناسی و سنگ‌شناسی رسوبی، دانشگاه تهران
le_abdi@gmail.com le_abdi@khayam.ut.ac.ir

حسین رحیم‌پور بناب، عضو هیئت علمی گروه زمین‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
hrahimpour@gmail.com rahimpour@khayam.ut.ac.ir

چکیده:

پلایای میقان، دریاچه موقت و کم عمقی است که در گودترین بخش حوضه آبریز دشت اراک که یکی از حوضه‌های مرکزی ایران می‌باشد، قرار گرفته است. در این تحقیق ۷ گمانه در سطح پلایا حفر گردیده و با مطالعه تغییرات کانی‌شناسی در طول گمانه‌ها، تغییرات تراز آب در پلایا مورد مطالعه قرار گرفته است. مطالعات کانی‌شناسی منجر به شناسایی کانی‌های تبخیری و آواری در طول گمانه‌های پلایای میقان شد. در زمان بالا بودن سطح تراز آب (High stand)، رسوبات کربناته (کلسیت و دولومیت) ایجاد می‌شوند و با کاهش تراز آب (Low stand)، رسوبات سولفات از جمله ژپس و سپس سولفات‌های منیزیم نهشته می‌شوند. حضور درصد بالای کانی‌های کربناته (کلسیت) در رسوبات عمقی پلایای میقان سطح تراز بالاتر آب در گذشته را مشخص می‌کند در حالیکه افزایش درصد کانی‌های تبخیری (ژپس و هالیت) در رسوبات سطحی نشانگر کاهش تراز آب پلایا میقان در دوره‌های اخیر می‌باشد.

کلمات کلیدی: ژپس، کلسیت، هالیت، تغییرات سطح تراز آب، پلایای میقان.

مقدمه:

دریاچه فصلی کویر میقان در شمال شرقی شهر اراک و در منطقه فراهان سفلی قرار دارد که در فصل بارندگی پر آب شده و در فصول خشک به صورت باتلاق و نم‌زار در می‌آید. پلایای میقان آخرین حلقه اکولوژیک حوزه آبریز دشت اراک است که آب‌های سطحی مسیل‌های فصلی را جذب می‌کند. رسوبات پلایای میقان اغلب دانه ریز و از نوع سیلت و رس می‌باشند (Rahimpour-Bonab and Abdi, 2012) و شورابه‌های پلایای میقان دارای غنی شدگی نسبت به یون‌های Cl^- , SO_4^{2-} و Na^+ می‌باشند (عبدی و رحیم‌پور بناب، ۱۳۸۹). اقلیم منطقه مورد مطالعه براساس نقشه بیوکلیماتیک ایران طبق روش دومارتن، نیمه خشک می‌باشد. میانگین بیشینه دمای سالیانه منطقه ۲۰/۷۵ درجه سانتیگراد و میانگین بارندگی سالیانه ۳۴۱/۷ میلی‌متر و بیشترین آن مربوط به ماه‌های اسفند و فروردین است (مرادی‌نژاد و همکاران، ۱۳۸۷). حوضه آبریز کویر میقان اراک از نظر زمین‌شناسی در دو زون سندانج-سیرجان در جنوب و زون ایران مرکزی در شمال واقع شده است.